

Trends in Turkish Language Education Research: Graduate Theses Between 2020 and 2024

Osman YAKIŞAN¹

Abstract

The aim of this study is to examine research trends in master's and doctoral theses in the field of Turkish language education between 2020 and 2024. For this purpose, document analysis was employed as the data collection method, while content analysis was used as the data analysis method. Within the scope of the research, a total of 781 graduate theses—596 master's and 185 doctoral—prepared in the field of Turkish language education were analyzed. The findings revealed that, between 2020 and 2024, the highest number of master's theses in Turkish language education were produced at Yıldız Technical University, whereas the greatest number of doctoral dissertations were completed at Gazi University. It was also found that qualitative methods were predominantly employed in master's theses, while mixed methods were more common in doctoral dissertations. In most theses, the study groups primarily consisted of students, and content analysis emerged as the most frequently used data analysis method. In terms of research areas, the largest number of studies focused on general Turkish language education, whereas the fewest addressed the teaching of Turkish to Turkic-speaking communities. The most frequently examined topic overall was methods–techniques–strategies. Vocabulary was the most common focus in 2020; methods–techniques–strategies dominated both 2021 and 2022; vocabulary and methods–techniques–strategies were central in 2023; and methods–techniques–strategies along with reading instruction were most frequently addressed in 2024. Furthermore, the analysis showed that theses using qualitative methods primarily concentrated on vocabulary, those employing quantitative methods emphasized reading instruction, and those adopting mixed methods mainly focused on methods–techniques–strategies.

Keywords Graduate Theses Research Trend Turkish Language Education

Türkçe Eğitimi Araştırmalarında Eğilimler: 2020-2024 Yılları Arasındaki Lisansüstü Tezler

Özet

Araştırmanın amacı, 2020-2024 yılları arasında Türkçe eğitimi alanına yönelik hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerindeki araştırma eğilimlerini incelemektir. Bu amaçla yapılan çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi, veri analizi yöntemi olarak ise içerik analizi kullanılmıştır. Buna göre Türkçe eğitimi alanında yapılmış 596'sı yüksek lisans, 185'i doktora tezi olmak üzere toplam 781 lisansüstü tez araştırma kapsamında incelenmiştir. Tezlerin incelenmesinin ardından 2020-2024 yılları arasında Türkçe eğitimi alanındaki en çok yüksek lisans tezinin Yıldız Teknik Üniversitesinde, doktora tezinin ise Gazi Üniversitesinde hazırlandığı; yüksek lisans tezlerinde ağırlıklı olarak nitel yöntemlerin, doktora tezlerinde ise karma yöntemin kullanıldığı; incelenen tezlerde çalışma grubunun genellikle öğrencilerden seçildiği; veri analizi yöntemi olarak en çok içerik analizinin kullanıldığı; çalışma alanlarına göre en çok çalışmanın Türkçe eğitimi alanında, en az çalışmanın ise Türk soylulara Türkçe öğretimi alanında yapıldığı belirlenmiştir. Ayrıca tezlerde en sık yöntem-teknik-strateji konusunun ele alındığı, 2020 yılında söz varlığı, 2021 ve 2022 yıllarında yöntem-teknik-strateji, 2023 yılında söz varlığı ve yöntem-teknik-strateji, 2024 yılında ise yöntem-teknik-strateji ve okuma eğitimi konularının en sık incelenen konular olduğu; nitel yöntemle hazırlanan tezlerde söz varlığı, nicel yöntemle hazırlananlarda okuma eğitimi, karma yöntemle hazırlananlarda ise yöntem-teknik-strateji konusunun en sık işlenen konular olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler Araştırmalar Eğilim Lisansüstü Tezler Türkçe Eğitimi

Article Info Makale Bilgisi	Received / Geliş Tarihi	Reviewed / Kabul Tarihi	Published / Yayın Tarihi	Doi Number / Doi Numarası
	26.05.2025	11.07.2025	30.09.2025	10.29228/ijlet.1706683
Reference Kaynakça	Yakışan, O. (2025). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler: 2020-2024 yılları arasındaki lisansüstü tezler. <i>International Journal of Languages' Education and Teaching</i> , 13(3), 354-369.			

¹ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, osman_yakisan@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-9388-9667

Giriş

Dil, millî kültürün kuşaklar arasında aktarılmasını sağladığı için bir milletin millî hafızası olarak nitelendirilir. Bu yönüyle milletlerin ayakta kalmasında ve millî benliklerini kazanmalarında dilin yadsınamaz bir etkisi vardır. Konuyla ilgili Kaplan (2019), kültürel değerlerin dil aracılığıyla inşa edildiğini, toplumların bünyesinde vücut bulduğunu ve bu yönüyle bir toplumu diğerinden ayırdığını belirtmiştir. Dil, kültürün taşınmasını sağlayan bir araç olmasının yanında aynı zamanda verilmek istenen mesajın çok daha açık şekilde ve kısa zamanda karşı tarafa ulaşmasını sağlayan bir iletişim ögesidir (Eyüp, 2020a). Böylece dil çok güçlü ve etkili bir iletişim ögesi olma özelliğine sahiptir.

Dilin kültürün taşınmasındaki ve iletişimdeki rolü değerlendirildiğinde dilin bireyler tarafından doğru kullanımı ve dili kullanma becerisinin toplumu oluşturan bireylere doğru kazandırılması gerekir. Bu yönüyle dil öğretim yöntemleri ve bu yöndeki eğitim politikaları önem kazanmaktadır. Bu durum ana dilimiz olan Türkçenin öğretimi süreçleri için de geçerlidir. Cemiloğlu'nun (2004) belirttiği gibi temiz ve berrak Türkçenin yeni yetişen çocuklarımıza kazandırılması yine ancak sağlam bir Türkçe öğretimi politikası ve onun başarılı uygulaması ile kalıcı hâle gelecektir. Bu nedenle ana dili öğretiminde uygun politikalar seçilmeli ve bu politikalar doğrultusunda eğitim öğretim süreçleri planlanmalıdır.

Dil politikaları ışığında uygulanan ana dili eğitimi ve öğretimi, yakın ve uzak çevrede kendiliğinden işleyen öğrenme sürecinin daha düzenli, daha etkin ve daha güncel olması için gelişmelere doğrudan müdahale etmek ve duruma uygun etkinlikler düzenlemek olarak değerlendirilir (Demir ve Yapıcı, 2007). Dolayısıyla ana dili eğitiminde günceli takip etmek ve gelişmelere hemen ayak uydurmak ve benimsenen dil politikalarını bu gelişmelere göre değiştirmek sürecin daha emin adımlarla ilerlemesine katkı sağlar. Bu bağlamda, ana dili eğitimi sadece dil bilgisi ve kelime öğretimiyle sınırlandırılmamalı, bireylerin dili kullanma, eleştirel düşünme ve iletişim becerilerini geliştirecek yaklaşımlar içermelidir.

Ana dilimiz Türkçenin öğretimi süreçlerinde ana dilinin eğitimi ve öğretimi ile ilgili genel ilkeler geçerlidir. Buna göre Türkçe öğretiminde amaç Türkçeyi doğru, güzel ve etkili öğretmek; Türkçenin giderek gelişmesini, yayılmasını ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktır (Güneş, 2014). Bu amaç doğrultusunda anne karında öğrenilmeye başlanan Türkçeyi kullanma becerisi, okullarda daha sistemli bir yapıyla edindirilmeye çalışılır. Nitekim ilk beş sınıf düzeyinde, çocuklara öğretilmesi gereken en temel beceri, ana dilinde etkili bir şekilde konuşmak, okumak, yazmak ve dinlemektir (Yapıcı, 2004). Bu becerilerin kullanımı tamamen dili etkin ve yerinde kullanmakla ilgilidir.

Türkçenin okullarda öğrencilere istenen ölçülerde edindirilmesi, devletin benimsediği dil politikasındaki eksikliklerin ortaya çıkması ve giderilmesi için alanda yapılan bilimsel incelemeler önem kazanmaktadır. Bu noktada Türkçe eğitimi alanında yazılan tezler, Türkçe öğretiminin teorik temellerinden uygulama süreçlerine kadar geniş bir alanda bilgi vermekte ve Türkçe eğitimi alanına önemli katkılar sunmaktadır. Tezlerde elde edilen bulgular, eğitim politikalarının şekillenmesi ve öğretim süreçlerinin geliştirilmesi yönünden yol gösterici olmakta, aynı zamanda Türkçe eğitiminin sürekli kendini yenileyen ve gelişen bir alan olduğunu göstermektedir. Bu noktada Türkçe eğitiminde hazırlanan tezler ve bu tezlerde değerlendirilen konuları bilmek alanda çalışma yapan araştırmacılara yön gösterecek, aynı zamanda gelecek çalışmaların Türkçe eğitimi alanına önemli katkılar sunmasını sağlayacaktır. Türkçe eğitimi alanındaki tezleri incelerken son yıllardaki eğilimlere bakmak ve bu eğilimleri sistematik bir çerçevede ortaya koymak konuyla ilgili alan yazınının gelişmesine etki

edecektir. Buna göre, konuyla ilgili alan yazınına bakıldığında Türkçe eğitimi alanıyla ilgili 2000-2011 yılları arasındaki araştırmaların incelendiği çalışma (Varışoğlu vd., 2013), 2011-2015 (Özçakmak, 2017), 2015-2019 (Önal ve Maden, 2021), 2010-2020 (Şentürk ve Yazar, 2021) yılları arasındaki lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmalar ve 1995-2020 yılları arasındaki doktora tezlerinin incelendiği çalışma (Karagöz ve Şeref, 2021) tespit edilmiştir ancak Türkçe eğitimi alanında yapılmış 2020-2024 yılları arasındaki lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini inceleyen herhangi bir çalışma belirlenememiştir. Bu nedenle araştırmanın amacı, 2020-2024 yılları arasında Türkçe eğitimi alanına yönelik hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerindeki araştırma eğilimlerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın araştırma soruları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
2. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerde yararlanılan yöntemin yıllara ve tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
3. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerdeki çalışma gruplarının yöneme ve tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
4. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerdeki veri analizi yöntemlerinin yıllara ve tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerin çalışma alanlarının yıllara ve tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
6. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerin konularının yıllara ve tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
7. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerin konularının yöneme ve tezlerin çalışma alanlarına göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Türkçe eğitimi alanında 2020-2024 yılları arasında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelendiği bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, “araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 189). Bu yönüyle doküman incelemesi, “belgeler üzerinde sistematik olarak derinlemesine yapılan bir araştırmadır. Her türlü belge, inceleme konusu olabilir. Bu belgelerdeki veriler sayısal olarak da saptanabilir” (Sönmez ve Alacapınar, 2019, s. 280). Doküman incelemesinin bu özelliği sebebiyle araştırmada sıklık sayıları verilmiş ve buna yönelik yüzdelik hesaplamalar yapılmıştır.

Veri Kaynağı

Araştırmanın veri kaynağı 2020-2024 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yazılan ve YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde yayımlanan lisansüstü tezlerden oluşmuştur. Buna göre Türkçe öğretmenliği, Türkçe eğitimi, yabancılara Türkçe öğretimi, yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi ve Türk soylulara Türkçe öğretimi bilim dallarında yazılan tezler araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu alanlar dışında olan ama konu olarak Türkçe eğitimi alanını kapsayan tezler çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Veri kaynağını elde etmek için YÖK Ulusal Tez Merkezi’nin arama sekmesine “Türkçe eğitimi” kelimesi yazılmış ve aranacak alan kısmı “Tümü” şeklinde işaretlenmiştir. Daha sonrasında ise yıl alanı 2020-2024 aralığında olacak şekilde sınırlandırılmıştır. Bu sınırlandırma ile 2862 kayıt bulunmuştur.

Arama sonucunda çıkan bu tezler tek tek incelenmiş, farklı bilim dallarında hazırlanan tezler araştırma kapsamına alınmamıştır. Bu göre araştırmanın veri kaynağına 596'sı yüksek lisans ve 185'i doktora tezi olmak üzere toplam 781 lisansüstü tez dâhil edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan tezlerin yıllarına ve türlerine göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. *Türkçe eğitimi alanındaki lisansüstü tezlerin yıllarına ve türlerine göre dağılımı*

Yıl	Tür				Toplam	
	Yüksek Lisans		Doktora		f	%
	f	%	f	%		
2020	104	17,5	45	24,3	149	19,1
2021	139	23,3	46	24,9	185	23,7
2022	204	34,2	38	20,5	242	31,0
2023	75	12,6	32	17,3	107	13,7
2024	74	12,4	24	13,0	98	12,5
Toplam	596	100	185	100	781	100

Tablo 1 incelendiğinde 2020 yılında 149, 2021 yılında 185, 2022 yılında 242, 2023 yılında 107 ve 2024 yılında ise 98 tez olmak üzere toplam 781 tezin araştırmaya dâhil edildiği; bu tezlerden 596'sının yüksek lisans, 185'inin ise doktora tezi olduğu görülmektedir.

Verilerin Analizi

"Nitel verilerin analizi sistematik bir süreçtir. Bu süreç, verilerin ayrıştırılabilir hale getirilmesi, düşünce ve görüşlerin birleştirilmesi ve sentezlenmesi, konular, örnekler ve hatta kuramların oluşturulması işlemlerini içerir" (Ekiz, 2020, s. 89). Bu nedenle doküman incelemesiyle toplanan verileri doğru analiz etmek için önce genel bir değerlendirme yapılmış, oluşan verilerin birbirinden nasıl ayrıştırılabileceği düşünülmüştür. Bu yönüyle araştırmada veri analizi tekniği olarak içerik analizinden yararlanılmıştır. Çünkü içerik analizi, elde edilen verilerin belirli temalar çerçevesinde anlamlı bir şekilde düzenlenmesini ve yorumlanmasını sağlar. Bu sayede araştırmanın bulgularına sistematik bir yapı kazandırılır (Çepni, 2012).

Geçerlilik ve Güvenirlik

Araştırma kapsamına alınacak çalışmaları belirlemek için YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde 3 Mart 2025 ve 4 Mayıs 2025 tarihleri arasında taramalar yapılmıştır. Bu taramalar sonucunda çıkan tezler incelenmiş ve Türkçe eğitime yönelik olan tezlerden uygun olanları araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmanın geçerliliğini ve güvenirliliğini sağlamak için Miles ve Huberman (1994)'ın "Güvenirlik=Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı) $\times$ 100" şeklindeki güvenirlilik formülü kullanılmıştır. Bu formüle göre çalışmanın içsel tutarlılığının sağlanabilmesi için kodlayıcılar arası görüş birliğinin %80 olması gerekmektedir. Araştırma kapsamına alınacak tezlerin ve araştırmanın alt amaçlarının belirlenmesinde araştırmacının görüşleri ile Türkçe eğitimi alanındaki bir uzmanın görüşleri arasında benzerlik oranı %83 olarak hesaplanmıştır. Buna göre araştırmanın güvenilir bir araştırma olduğu görülmektedir.

Etik Kurul İzni

Çalışma kamuya açık dokümanların değerlendirilmesini kapsadığı, herhangi bir bireyden veri toplamayı gerektirmediği için etik kurul izni alınmamıştır. Bununla birlikte araştırma sürecinde gerekli etik ilkelere riayet edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın alt amaçlarıyla ilgili bulgulara yer verilmiştir.

1. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımına ilişkin bulgular

Birinci araştırma sorusuyla ilgili bulgulara Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversiteler	Tür				Üniversiteler	Tür			
	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam			Yüksek Lisans	Doktora	Toplam	
			f	%				f	%
Gazi Üniversitesi	26	32	58	7,4	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	12	-	12	1,5
Yıldız Teknik Üniversitesi	43	8	51	6,5	Sakarya Üniversitesi	4	8	12	1,5
Dokuz Eylül Üniversitesi	40	9	49	6,3	Ankara Üniversitesi	1	9	10	1,3
Hacettepe Üniversitesi	18	19	37	4,7	Marmara Üniversitesi	6	3	9	1,2
Çanakkale Onsekiz Mart	33	3	36	4,6	Başkent Üniversitesi	7	1	8	1,0
Akdeniz Üniversitesi	30	4	34	4,4	Bolu Abant İzzet Baysal	3	5	8	1,0
İnönü Üniversitesi	13	13	26	3,3	Fatih Sultan Mehmet Vakıf	8	-	8	1,0
Atatürk Üniversitesi	5	20	25	3,2	Giresun Üniversitesi	8	-	8	1,0
Tokat Gaziosmanpaşa	23	-	23	2,9	Pamukkale Üniversitesi	8	-	8	1,0
Necmettin Erbakan	13	9	22	2,8	Trabzon Üniversitesi	3	4	7	0,9
Siirt Üniversitesi	22	-	22	2,8	Burdur Mehmet Akif Ersoy	6	-	6	0,8
Bursa Uludağ Üniversitesi	18	2	20	2,6	Erzincan Binali Yıldırım	6	-	6	0,8
Nevşehir Hacı Bektaş Veli	20	-	20	2,6	Muğla Sıtkı Koçman	5	1	6	0,8
Fırat Üniversitesi	19	-	19	2,4	Adıyaman Üniversitesi	5	-	5	0,6
Ağrı İbrahim Çeçen	17	-	17	2,2	Ordu Üniversitesi	5	-	5	0,6
Kırşehir Ahi Evran	17	-	17	2,2	Bartın Üniversitesi	4	-	4	0,5
Kütahya Dumlupınar	17	-	17	2,2	Düzce Üniversitesi	4	-	4	0,5
Erciyes Üniversitesi	16	-	16	2,1	Niğde Ömer Halisdemir	4	-	4	0,5
İstanbul Üniv. Cerrahpaşa	7	9	16	2,1	Zonguldak Bülent Ecevit	4	-	4	0,5
Mersin Üniversitesi	14	2	16	2,1	Alanya Alaeddin Keykubat	2	1	3	0,4
Afyon Kocatepe	15	-	15	1,9	Bayburt Üniversitesi	3	-	3	0,4
Gaziantep Üniversitesi	13	-	13	1,7	Kocaeli Üniversitesi	3	-	3	0,4
İstanbul Üniversitesi	13	-	13	1,7	Muş Alparslan	2	-	2	0,3
Uşak Üniversitesi	5	8	13	1,7	Karamanoğlu Mehmet Bey	1	-	1	0,1
Van Yüzüncü Yıl	13	-	13	1,7	Hacı Bayram Veli	1	-	1	0,1
Hatay Mustafa Kemal	5	7	12	1,5	İstanbul Medeniyet	1	-	1	0,1
Kırıkkale Üniversitesi	12	-	12	1,5	Selçuk Üniversitesi	1	-	1	0,1

Tablo 2’ye göre 2020-2024 yıllarında Türkçe eğitimi alanında 54 farklı üniversitede hazırlanan lisansüstü tezlerin en fazla (f=58) Gazi Üniversitesinde hazırlandığı; bunu sırasıyla Yıldız Teknik Üniversitesi (f=51), Dokuz Eylül Üniversitesi (f=49), Hacettepe Üniversitesi (f=37), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (f=36), Akdeniz Üniversitesi (f=34) gibi çeşitli üniversitelerin takip ettiği; ilgili alanda en fazla yüksek lisans tezinin Yıldız Teknik Üniversitesinde (f=43), en fazla doktora tezinin ise Gazi Üniversitesinde (f=32) hazırlandığı belirlenmiştir.

2. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerde yararlanılan yöntemin yıllara ve tezlerin türlerine göre dağılımına ilişkin bulgular

İkinci araştırma sorusuyla ilgili bulgulara Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerde yararlanılan yöntemin yıllara ve tezlerin türlerine göre dağılımı

Yıl	Araştırma Yöntemi						Toplam	
	Nitel		Nicel		Karma		f	%
	Yüksek Lisans f	Doktora f	Yüksek Lisans f	Doktora f	Yüksek Lisans f	Doktora f		
2020	73	12	17	11	16	22	151	19,3
2021	93	25	33	6	10	15	182	23,3
2022	145	13	44	3	16	22	243	31,1
2023	55	17	13	4	7	11	107	13,7
2024	49	10	15	3	10	11	98	12,6
Toplam	415	77	122	27	59	81	781	100

Tablo 3 incelendiğinde 2020-2024 yıllarında Türkçe eğitimi alanındaki lisansüstü tezlerde en çok (f=492) nitel yöntemden yararlanıldığı, ayrıca nicel yöntemin (f=149) ve karma yöntemin (f=140) ilgili araştırmalarda kullanıldığı belirlenmiştir. Bunun yanında yüksek lisans tezlerinde en sık (f=415) nitel yöntemden yararlanılırken en az karma yöntemden (f=59) yararlanıldığı; doktora tezlerinde ise en sık karma yöntemin (f=81) kullanıldığı en az ise nicel yöntemden (f=27) yararlanıldığı tespit edilmiştir.

3. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerdeki çalışma gruplarının yöntem ve tezlerin türlerine göre dağılımına ilişkin bulgular

Üçüncü araştırma sorusuyla ilgili bulgulara Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerdeki çalışma gruplarının yöntem ve tezlerin türlerine göre dağılımı

Çalışma Grubu Örneklem	Araştırma Yöntemi						Toplam	
	Nitel		Nicel		Karma		f	%
	Yüksek Lisans f	Doktora f	Yüksek Lisans f	Doktora f	Yüksek Lisans f	Doktora f		
Öğrenciler	67	22	73	24	39	36	261	33,4
Öğretmenler	28	2	17	1	1	2	51	6,5
Çocuğa Göre Eserler	88	6	-	-	2	-	96	12,3
Diğer Edebî Eserler	20	2	-	-	1	2	25	3,2
Ders Kitabı	74	13	3	-	-	-	90	11,5
Öğretmen Adayları	6	-	16	1	8	3	34	4,4
Öğretim Elemanları – Öğrenciler	4	6	1	-	1	5	17	2,2
Öğrenciler – Öğretmenler	5	4	1	-	1	6	17	2,2
Akademik Çalışmalar	18	2	1	-	-	1	22	2,8
Öğretim Elemanları	7	-	3	-	2	2	14	1,8

Metinler	16	8	-	-	-	-	24	3,1
Yetişkinler	4	1	5	-	1	1	12	1,6
Öğretim Programları	5	1	-	-	-	-	6	0,8
Öğretmenler – Ders Kitabı	6	-	-	-	1	1	8	1,0
Sosyal Medya – İnternet	4	-	-	-	-	-	4	0,5
Ders Kitabı – Öğretim Programı	3	3	-	-	1	-	7	0,9
Diğer	60	7	2	1	1	22	93	11,8
Toplam	415	77	122	27	59	81	781	100

Tablo 4 incelendiğinde 2020-2024 yıllarında Türkçe eğitimi alanındaki lisansüstü tezlerde çalışma grubunun en sık (f=261) öğrencilerden seçildiği, bunu sırasıyla çocuğa göre yazılmış eserlerin (f=96), ders kitaplarının (f=90), öğretmenlerin (f=51), öğretmen adaylarının (f=34), çocuğa göre yazılmış eserlerin dışındaki edebî eserlerin (f=25) takip ettiği belirlenmiştir. Ayrıca çalışma grubunun öğrencilerden seçildiği tezlerde çoğunlukla (f=97) nicel yöntemlerden yararlanıldığı, çocuğa göre eserlerin (f=94), diğer edebî eserlerin (f=22) ve ders kitabının (f=87) örnekleme dâhil edildiği çalışmaların neredeyse tamamında nitel yöntemden yararlanıldığı; öğretmen adaylarının çalışma grubuna dâhil edildiği çalışmaların ise yarısında (f=17) nicel yöntemlerden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

4. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerdeki veri analizi yöntemlerinin yıllara ve tezlerin türlerine göre dağılımına ilişkin bulgular

Dördüncü araştırma sorusuyla ilgili bulgulara Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerdeki veri analizi yöntemlerinin yıllara ve tezlerin türlerine göre dağılımı

Veri Analizi Yöntemi	Yıl										Toplam	
	2020		2021		2022		2023		2024		f	%
	Yüksek Lisans	Doktora	Yüksek Lisans	Doktora	Yüksek Lisans	Doktora	Yüksek Lisans	Doktora	Yüksek Lisans	Doktora		
	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	%
İçerik Analizi	29	8	46	10	78	8	27	9	24	4	243	31,0
Betimsel Analiz	25	2	36	7	53	5	22	2	20	3	175	22,4
İçerik ve Betimsel Analiz	13	4	10	5	10	1	5	3	2	3	56	7,2
Nicel – Betimsel – İçerik Analizi	3	-	1	4	1	4	1	3	-	1	18	2,3
Nicel Analiz	21	12	38	8	51	1	14	3	18	7	173	22,2
Nicel – İçerik Analizi	11	11	4	6	6	13	3	8	8	2	72	9,2
Nicel – Betimsel Analiz	2	8	4	6	4	4	2	4	2	4	40	5,1
Nicel – Tematik Analiz	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	0,3
Hata Analizi	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	0,3
Toplam	104	45	139	46	204	38	75	32	74	24	781	100

Tablo 5 incelendiğinde 2020-2024 yıllarında Türkçe eğitimi alanında yapılmış lisansüstü tezlerde veri analizi yöntemi olarak en sık içerik analizinden (f=243) yararlanıldığı; bunu sırasıyla betimsel analiz (f=175), nicel veri analizi (t-testi, ANOVA vb.) (f=173) yöntemlerinin takip ettiği belirlenmiştir. Ayrıca ilgili çalışmalardan bir kısmında birden fazla veri analizi yönteminin kullanıldığı; buna göre, nicel analiz ve içerik analizinin (f=72), içerik analizi ve betimsel analiz (f=56), nicel analiz ve betimsel analiz (f=40), nicel analiz, betimsel analiz ve içerik analizinin (f=18), nicel ve tematik analiz (f=2) birlikte kullanıldığı çalışmaların olduğu, iki çalışmada ise hata analizinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

5. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerin çalışma alanlarının yıllara ve tezlerin türlerine göre dağılımına ilişkin bulgular

Beşinci araştırma sorusuyla ilgili bulgulara Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerin çalışma alanlarının yıllara ve tezlerin türlerine göre dağılımı

Çalışma Alanı	2020		2021		Yıl 2022		2023		2024		Toplam	
	Yüksek Lisans	Doktora	Yüksek Lisans	Doktora	Yüksek Lisans	Doktora	Yüksek Lisans	Doktora	Yüksek Lisans	Doktora	f	%
	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	%
Türkçe Eğitimi	61	29	81	28	128	25	54	19	47	15	487	62,3
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi	42	14	50	17	58	12	19	11	24	7	254	32,5
Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi	-	2	5	1	14	1	2	2	3	1	31	4,0
Türk Soylulara Türkçe Öğretimi	1	-	3	-	4	-	-	-	-	1	9	1,2
Toplam	104	45	139	46	204	38	75	32	74	24	781	100

Tablo 6 incelendiğinde 2020-2024 yıllarında Türkçe eğitimi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin en sık Türkçe eğitimi alanında (f=487) yapıldığı; bunu sırasıyla Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi (f=254), yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi (f=31) ve Türk soylulara Türkçe öğretimi (f=9) alanlarının takip ettiği görülmüştür. Ayrıca ilgili yıllarda tezlerin çalışma alanlarına düzenli dağılmadığı, Türkçe eğitimi alanında yüksek lisans düzeyindeki en çok çalışmanın (f=128) 2022 yılında, doktora düzeyindeki en çok çalışmanın ise 2020 yılında; Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yüksek lisans düzeyinde en çok çalışmanın 2022 (f=58) yılında, doktora düzeyinde en çok çalışmanın ise 2021 (f=17) yılında; yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi alanında yüksek lisans düzeyinde en çok çalışmanın 2022 (f=14) yılında, doktora düzeyinde en çok çalışmanın 2020 (f=2) ve 2023 (f=2) yıllarında; Türk soylulara Türkçe öğretimi alanında yüksek lisans düzeyinde en çok çalışmanın 2022 (f=4) yılında, doktora düzeyindeki tek çalışmanın ise 2024 yılında hazırlandığı tespit edilmiştir.

6. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerin konularının yıllara ve tezlerin türlerine göre dağılımına ilişkin bulgular

Altıncı araştırma sorusuyla ilgili bulgulara Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7. Türkçe eğitime yönelik lisansüstü tezlerin konularının yıllara ve tezlerin türlerine göre dağılımı

Konu	Yıl					Tür				Toplam	
	2020	2021	2022	2023	2024	Yüksek Lisans		Doktora		f	%
	f	f	f	f	f	f	%	f	%	f	%
Yöntem- Teknik- Strateji	14	22	26	15	10	44	7,4	43	23,2	87	11,1
Söz Varlığı	22	20	20	15	3	71	11,9	9	4,9	80	10,2
Okuma	14	9	20	3	10	39	6,5	17	9,3	56	7,2
Değerler Eğitimi	6	16	19	7	8	44	7,4	12	6,5	56	7,2
Yazma	13	12	14	9	3	40	6,7	11	5,9	51	6,5

Dil Bilgisi	11	11	14	9	1	35	5,9	11	5,9	46	5,9
Konuşma	12	11	15	4	4	35	5,9	11	5,9	46	5,9
Çocuk Edebiyatı	2	5	22	2	6	33	5,5	4	2,2	37	4,7
Etkinlik	5	6	11	5	6	20	3,4	13	7,0	33	4,2
Metinler	4	10	11	3	3	27	4,5	4	2,2	31	4,0
Duyuşsal Öğeler (Tutum, algı vb.)	6	5	6	6	3	23	3,9	3	1,6	26	3,3
Kültür	2	7	9	1	6	20	3,4	5	2,7	25	3,2
Dijital Beceriler	2	7	8	3	5	24	4,0	1	0,5	25	3,2
Dinleme	6	8	4	3	2	19	3,2	4	2,2	23	2,9
Ölçme ve Değerlendirme	2	2	7	3	4	14	2,3	4	2,2	18	2,3
Yurt Dışında Türkçe Öğretimi	6	3	4	3	2	12	2,0	6	3,2	18	2,3
Konu-Tema	3	3	7	3	1	17	3,0	-	-	17	2,2
Dil İhtiyaç Analizi	1	6	4	3	3	13	2,2	4	2,2	17	2,2
Derleme-Metaanaliz	4	3	5	2	-	13	2,2	1	0,5	14	1,8
Dilbilim	2	3	4	1	3	8	1,3	5	2,7	13	1,7
Dinleme-Okuma	3	1	2	-	2	6	1,0	2	1,1	8	1,0
Ölçek Geliştirme	-	1	2	2	3	5	0,8	3	1,6	8	1,0
Yaratıcı-Eleştirel Düşünme	1	2	3	-	1	4	0,7	3	1,6	7	0,9
Kuram	1	3	1	-	2	5	0,8	2	1,1	7	0,9
Öğretmen Yeterlilikleri	-	1	2	1	3	3	0,5	4	2,2	7	0,9
Yazar-Eser İnceleme	2	1	-	1	2	4	0,7	2	1,1	6	0,8
Konuşma-Yazma	2	1	1	1	-	5	0,8	-	-	5	0,6
Okuma-Yazma	2	3	-	-	-	4	0,7	1	0,5	5	0,6
Öğretim Programı	-	1	1	1	-	3	0,5	-	-	3	0,4
Tüm Dil Becerileri	-	1	-	1	-	2	0,3	-	-	2	0,3
Dinleme-Konuşma	1	-	-	-	1	2	0,3	-	-	2	0,3
Mekân	-	1	-	-	1	2	0,3	-	-	2	0,3
Toplam	149	185	242	107	98	596	100	185	100	781	100

Tablo 7 incelendiğinde 2020-2024 yıllarında Türkçe eğitimi alanındaki lisansüstü tezlerin en sık dil öğretim yöntemi, tekniği veya stratejisi (f=87) ile ilgili hazırlandığı; bunu sırasıyla söz varlığı (f=80), değerler eğitimi (f=56), okuma eğitimi (f=56), yazma eğitimi (f=51), dil bilgisi (f=46), konuşma eğitimi (f=46), çocuk edebiyatı (f=37), etkinlikler (f=33), metinler (f=31) ile ilgili hazırlanan çalışmaların takip ettiği belirlenmiştir. Yıllara göre tezlerin konulara dağılımına bakıldığında 2020 yılında en sık söz varlığı (f=22) konusunda, 2021 (f=22) ve 2022 (f=26) yıllarında en sık yöntem-teknik-strateji konusunda, 2023 yılında en sık yöntem-teknik-strateji (f=15) ve söz varlığı (f=15) konularında, 2024 yılında ise yöntem-teknik-strateji (f=10) ve okuma eğitimi (f=10) konularında tezlerin hazırlandığı; yüksek lisans düzeyinde en sık söz varlığı (f=71), doktora düzeyinde ise en sık yöntem-teknik-strateji konusunda tezlerin yazıldığı tespit edilmiştir.

7. Türkçe eğitimine yönelik lisansüstü tezlerin konularının yöntem ve tezlerin çalışma alanlarına göre dağılımına ilişkin bulgular

Yedinci araştırma sorusuyla ilgili bulgulara Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8. Türkçe eğitimine yönelik lisansüstü tezlerin konularının yöntem ve tezlerin çalışma alanlarına göre dağılımı

Konu	Tür				Çalışma Alanı				
	Nitel	Nicel	Karma	Toplam	Türkçe Eğitimi	Yabancılar Türkçe	Yurt Dışındaki Çocuklara	Türk Soylulara	Toplam
	f	f	f	f	f	f	f	f	f
Yöntem- Teknik- Strateji	33	20	33	86	57	27	1	1	86
Söz Varlığı	62	6	12	80	40	38	1	1	80
Değerler Eğitimi	53	-	3	56	50	5	1	-	56
Okuma	20	25	11	56	40	15	1	-	56
Yazma	32	10	9	51	25	24	1	1	51
Dil Bilgisi	31	7	8	46	30	15	1	-	46
Konuşma	14	16	16	46	26	15	4	1	46
Çocuk Edebiyatı	35	-	2	37	36	1	-	-	37
Etkinlik	22	3	8	33	26	6	1	-	33
Metinler	26	4	1	31	21	9	1	-	31
Duyuşsal Öğeler (Tutum, algı vb.)	14	10	2	26	16	9	1	-	26
Kültür	18	4	3	25	1	21	2	1	25
Dijital Beceriler	9	11	3	23	18	5	-	-	23
Dinleme	15	5	3	23	11	8	2	2	23
Ölçme ve Değerlendirme	11	4	3	18	11	7	-	-	18
Yurt Dışında Türkçe Öğretimi	13	4	1	18	-	7	9	2	18
Dil İhtiyaç Analizi	10	4	3	17	1	14	2	-	17
Konu-Tema	14	1	1	16	15	1	-	-	16
Derleme-Metaanaliz	12	1	1	14	11	3	-	-	14
Dilbilim	11	-	2	13	6	6	1	-	13
Ölçek Geliştirme	-	2	6	8	2	6	-	-	8
Dinleme-Okuma	4	3	1	8	6	2	-	-	8
Kuram	7	-	-	7	5	1	1	-	7
Öğretmen Yeterlilikleri	2	3	2	7	5	2	-	-	7
Yaratıcı-Eleştirel Düşünme	3	1	3	7	7	-	-	-	7
Yazar-Eser İnceleme	6	-	-	6	6	-	-	-	6
Konuşma-Yazma	3	1	1	5	4	1	-	-	5
Okuma-Yazma	2	2	1	5	3	2	-	-	5
Öğretim Programı	3	-	-	3	1	1	1	-	3
Tüm Dil Becerileri	2	-	-	2	2	-	-	-	2
Dinleme-Konuşma	2	-	-	2	1	1	-	-	2
Mekân	1	1	-	2	2	-	-	-	2
Toplam	492	149	140	781	487	254	31	9	781

Tablo 8 incelendiğinde 2020-2024 yılları arasında Türkçe eğitimi alanındaki nitel yöntemden yararlanılan lisansüstü tezlerde en sık söz varlığı (f=62) konusunun, nicel yöntemden yararlanılan tezlerde en sık okuma eğitimi (f=25) konusunun, karma yöntemden yararlanılan tezlerde ise en sık yöntem-teknik-strateji (f=33) konusunun incelendiği belirlenmiştir. Çalışma alanı Türkçe eğitimi olan tezlerde en sık yöntem-teknik-strateji (f=57) konusunun, yabancılar Türkçe öğretimi alanında en sık söz varlığı (f=38) konusunun, yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi alanında en sık yurt dışında Türkçe öğretimi (f=9) konusunun, Türk soylulara Türkçe öğretimi alanında ise en sık dinleme eğitimi (f=2) ile yurt dışında Türkçe öğretimi (f=2) konularının değerlendirildiği tespit edilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Türkçe eğitimi alanında 2020-2024 yılları arasında hazırlanan lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmada ilk alt amaca yönelik olarak 54 farklı üniversitede Türkçe eğitimi ile ilgili lisansüstü çalışmaların yapıldığı; ilgili çalışmaların ise en sık Gazi Üniversitesinde hazırlandığı, bunu sırasıyla Yıldız Teknik Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi gibi farklı üniversitelerin takip ettiği; ayrıca yüksek lisans düzeyinde en çok çalışmanın Yıldız Teknik Üniversitesinde, doktora düzeyinde en çok çalışmanın ise Gazi Üniversitesinde yapıldığı belirlenmiştir. Buna göre konuyla ilgili bütün tezlerin sayısında ve doktora düzeyindeki tezlerin sayısında Gazi Üniversitesinin, yüksek lisans düzeyindeki tez sayılarında ise Yıldız Teknik Üniversitesinin diğer üniversitelere göre önemli bir yerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Konuyla ilgili alan yazını incelendiğinde Özçakmak'ın (2017) Türkçe eğitimi alanında 2011-2015 yılları arasındaki lisansüstü tezleri incelediği çalışmasında incelenen tezlerin en fazla Gazi Üniversitesinde yapıldığı yönündeki sonucu ile Maden'in (2021) Türkçe ders kitapları ile ilgili lisansüstü tezleri incelediği çalışmasında incelediği konuyla ilgili en fazla çalışmanın Gazi Üniversitesinde yapıldığı yönündeki sonucu araştırmamanın bu yöndeki sonucuyla örtüşmektedir.

Araştırmanın ikinci alt amacı doğrultusunda araştırma kapsamındaki lisansüstü tezlerde en sık nitel araştırma yönteminden, en az ize karma yöntemden yararlanıldığı; yüksek lisans tezlerinde en sık nitel yöntemin, doktora tezlerinde ise en sık karma yöntemin tercih edildiği belirlenmiştir. Buna göre özellikle doktora düzeyindeki çalışmalarda hem nitel hem de nicel yöntemlerin birlikte kullanılmasının daha çok tercih edildiği, yüksek lisans düzeyindeki çalışmalarda ise ağırlıklı olarak nitel yöntemlerin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazını incelendiğinde araştırma kapsamına alınan çalışmalarda nicel yöntemlerin ağırlıklı olarak kullanıldığını belirten çalışmalar olsa da (Varışoğlu vd., 2013; Eyüp, 2020b; Şentürk ve Yazar, 2021) Önal ve Maden'in (2021) ve Maden'in (2021) çalışmalarında inceledikleri tezlerde en sık nitel araştırma yöntemlerinden yararlanıldığı yönündeki araştırma sonuçları çalışmanın bu yöndeki sonucunu desteklemektedir. Ayrıca Karagöz ve Şeref'in (2021) Türkçe eğitimi alanında 1995-2020 yılları arasında hazırlanmış doktora tezlerini inceledikleri çalışmalarında kapsama alınan tezlerde en çok karma yöntemin tercih edildiği yönündeki bulguları da araştırmanın doktora tezlerinde en çok karma yöntemden yararlanıldığı yönündeki araştırma sonucunu desteklemesi yönünden önemlidir.

Araştırmanın üçüncü alt amacı doğrultusunda incelenen lisansüstü tezlerde çalışma grubunun çoğunlukla öğrencilerden seçildiği, bunun dışında çocuğa göre yazılmış eserlerin, ders kitaplarının, öğretmenlerin, öğretmen adaylarının, diğer edebî eserlerin çalışma grubuna dâhil edildiği; çalışma grubunun öğrencilerden seçildiği tezlerde en sık nicel yöntemlerden yararlanıldığı, çocuğa göre eserlerin, diğer edebî eserlerin ve ders kitaplarının örnekleme alındığı çalışmaların önemli bir çoğunluğunda nitel yöntemlerin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Konuyla ilgili alan yazını incelendiğinde kapsama alınan akademik çalışmalarda çalışma grubunun en çok öğrencilerden oluştuğunu belirten çalışmalar tespit edilmiştir (Özçakmak, 2017; Önal ve Maden, 2021; Şentürk ve Yazar, 2021; Demirel, 2023; Kemiksiz, 2023). Bu araştırmaların sonuçları çalışmanın bu yöndeki sonucunu desteklemektedir. Ayrıca Maden (2021) araştırmasında ders kitaplarıyla ilgili çalışmalarda daha çok nitel yöntemlerin tercih edildiğini, Demir (2021), Türkçe eğitimi alanında 2010-2020 yılları arasında nicel araştırma yöntemleri kullanılarak hazırlanan doktora tezlerini incelediği çalışmasında çalışma grubunun öğrencilerden oluştuğu tezlerin genellikle nicel yöntemlerle hazırlandığını belirlemiştir. Bu araştırma sonuçlarının da çalışmanın bu yöndeki sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir.

Araştırmanın dördüncü alt amacına yönelik incelenen tezlerde veri analizi yöntemi olarak en sık içerik analizinden yararlanıldığı; bunun dışında bazı tezlerde nicel veri analizi ve içerik analizi, içerik analizi ve betimsel analiz, nicel veri analizi ve betimsel analiz, nicel veri analizi, betimsel analiz ve içerik analizi, nicel veri analizi ve tematik analiz gibi birden çok veri analizi yönteminden yararlanıldığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma kapsamında incelenen tezlerde nitel veri analizi yöntemlerinden daha sık yararlanıldığı, bunun dışında incelenen birçok tezde birden fazla veri analizi yönteminin tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Konuyla ilgili alan yazınına bakıldığında incelenen çalışmalarda nicel veri analizi yöntemlerinin ağırlıkta olduğunu belirten çalışmalar olsa da (Eyüp, 2020b; Şentürk ve Yazar, 2021; Destegüloğlu, 2024) araştırmanın incelenen tezlerde en çok içerik analizi yöntemi kullanıldığı yönündeki bulgusunu destekleyen çalışmalar da tespit edilmiştir (Demir ve Çalışkan, 2021; Benzer ve Masun, 2024). Bu araştırma sonuçlarının çalışmanın bu yöndeki sonuçlarını desteklediği anlaşılmaktadır. Konuyla ilgili alan yazınında araştırmanın incelenen tezlerde birden çok veri analizi tekniği kullanıldığına yönelik bulgusunu destekleyen herhangi bir çalışma tespit edilememiştir.

Araştırmanın beşinci alt amacına yönelik incelenen tezlerin en sık Türkçe eğitimi alanında, en az ise Türk soylulara Türkçe öğretimi alanında yapıldığı görülmüştür. Türkçe eğitimi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi ve Türk soylulara Türkçe öğretimi çalışma alanlarında yüksek lisans düzeyinde en çok çalışmanın 2022 yılında; doktora düzeyindeki çalışmaların ise Türkçe eğitimi alanında en çok çalışmanın 2020 yılında, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında 2021 yılında, yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi alanında 2020 ve 2023 yıllarında, Türk soylulara Türkçe öğretimi alanında ise 2024 yılında yapıldığı belirlenmiştir. Buna göre yüksek lisans düzeyindeki çalışmaların ağırlıklı olarak 2022 yılında hazırlandığı ancak doktora düzeyindeki çalışmalarda düzenli bir dağılımın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Konuyla ilgili alan yazını incelendiğinde Türkçe eğitimi alanındaki tezlerin çalışma alanlarına ve yıllarına göre dağılımlarına yönelik bir sonuca ulaşan herhangi bir çalışma tespit edilememiştir.

Araştırmanın altıncı alt amacı doğrultusunda incelenen tezlerin konusunun en sık yöntem-teknik- strateji olduğu; bunun dışında söz varlığı, değerler eğitimi, okuma eğitimi, yazma eğitimi, konuşma eğitimi, dil bilgisi, çocuk edebiyatı, etkinlikler, metinler gibi konularla ilgili hazırlanmış birçok tez olduğu görülmüştür. Ayrıca incelenen tezlerden 2020 yılında söz varlığı, 2021 ve 2022 yıllarında yöntem-teknik-strateji konusunun, 2023 yılında söz varlığı ve yöntem-teknik-strateji konularının, 2024 yılında ise yöntem-teknik-strateji ve okuma eğitimi konularının en sık ele alınan konular olduğu belirlenmiştir. Buna göre 2020-2024 yıllarında Türkçe eğitimi ile ilgili tezlerin genellikle dil öğretim yöntem-teknik-stratejisi, söz varlığı gibi konular üzerine yoğunlaştığı; son yıllarda ise ilgili tezlerde diğer okuma eğitimi konusuna yönelik bir eğilim olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özçakmak (2017) ile Benzer ve Masun'un (2024) inceledikleri çalışmalarda en sık yer verilen konunun yöntem-teknik-strateji olduğu yönündeki araştırma bulguları, Önal ve Maden'in (2021) okuma eğitimi ve değerler eğitimine yönelik birçok tez olduğu şeklindeki araştırma bulgusu, Temizkan'ın (2021) çalışmasında incelediği tezlerde metinler, söz varlığı, dil bilgisi, etkinlikler, çocuk edebiyatı, değerler eğitimi konularının sıklıkla işlendiği yönündeki araştırma bulgusu, Maden'in (2021) incelediği tezlerin daha çok metinler, söz varlığı, değerler eğitimi ve dil bilgisi konularında hazırlandığı yönündeki araştırma bulgusu araştırmanın bu yöndeki sonuçlarıyla örtüşmektedir. Ancak alan yazınında araştırmanın Türkçe eğitimi alanındaki tezlerde hangi yılda, hangi konunun ağırlıklı olarak ele alındığını ortaya koyan bulgusunu destekleyen herhangi bir çalışma tespit edilememiştir.

Araştırmanın yedinci alt amacına yönelik incelenen tezlerden nitel yöntemle hazırlananlarda söz varlığı konusunun, nicel yöntemle hazırlananlarda okuma eğitimi konusunun, karma yöntemle hazırlananlarda ise yöntem-teknik-strateji konusunun en sık ele alınan konular olduğu görülmüştür. Buna göre söz varlığına yönelik tezlerde en sık nitel yöntemlerin tercih edildiği, okuma eğitimine yönelik tezlerde özellikle nicel bir desen olan ön-test son-test kontrol gruplu deneysel desenin en sık tercih edildiği, dil öğretimi yöntem-teknik-stratejisi üzerine yapılan çalışmalarda ise hem nitel hem de nicel yöntemlerin ağırlıklı olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmanın yedinci alt amacı doğrultusundaki diğer bulgularından yola çıkılarak Türkçe eğitimi çalışma alanında dil öğretim yöntem-teknik-stratejisine yönelik, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında söz varlığına yönelik, yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi alanında yurt dışında Türkçe öğretimine yönelik, Türk soylulara Türkçe öğretimi alanında ise dinleme eğitimi ve yurt dışında Türkçe öğretimi konularına yönelik hazırlanan tezlerin diğer konularda hazırlanan tezlere göre çoğunlukta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Konuyla ilgili alan yazını incelendiğinde Önal ve Maden (2021) ile Özdemir'in (2018) çalışmalarında inceledikleri tezlerden nicel yöntemle hazırlananların okuma eğitimi konusunu daha sık ele aldıkları yönündeki araştırma bulgusu çalışmanın bu yöndeki bulgusunu desteklemektedir. İlgili alan yazınında araştırmanın diğer bulgularını destekleyen herhangi bir çalışma belirlenememiştir.

Araştırma sürecindeki deneyimlerden yola çıkılarak şu önerilerde bulunulabilir:

1. Türkçe eğitimi alanında tematik analiz, hata analizi gibi farklı analiz yöntemlerinin kullanıldığı çalışmaların sayısı artırılabilir.
2. Türkçe eğitimi alanında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yönelik çalışmaların az olduğu görülmüştür. Bu nedenle bu konuya yönelik çalışmalar yapılabilir.
3. Türkçe eğitimi alanında incelenen tezlerde okul dışı öğrenme alanlarını konu edinen herhangi bir çalışma tespit edilememiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programlarının genel amaçları doğrultusunda bu konuyu derinlemesine inceleyen çalışmalar yapılabilir.

Yazar Katkıları: Makale tek yazarlı olup yazar makaleyi tek başına hazırlamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarın makale hakkında herhangi bir kurumla ya da kişiyle bir çıkar çatışması durumu yoktur.

Kaynakça

- Benzer, A., & Masun, A. F. (2024). Türkçe öğretiminde 2021-2023 yılları arasında yazma becerisi üzerine yapılan çalışmalardaki eğilimler. *International Journal of Languages Education and Teaching*, 12(1), 1–24.
- Cemiloğlu, M. (2004). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi* (4. baskı). Aktüel Yayınları.
- Çepni, S. (2012). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (6. baskı.). Celepler Matbaacılık.
- Demir, C., & Yapıcı, M. (2007). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 177–192.
- Demir, T. T. (2021). Türkçe eğitimi alanında nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan doktora tezlerindeki eğilimler. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 543–560.
- Demir, T. T., & Çalışkan, G. (2021). Türkçe eğitimi alanında nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan doktora tezlerindeki eğilimleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(4), 1412–1429.

- Demirel, A. (2023). Türkçe eğitimi alanındaki yazma eğitimiyle ilgili lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(3), 849–863.
- Destegüloğlu, B. (2024). Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerde konuşma becerisi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 20–30. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.1170732>
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (6. baskı). Anı Yayıncılık.
- Eyüp, B. (2020a). Dinleme eğitimi. A. İşcan & S. Baskın (Ed.), *Türkçe Eğitimi içinde* (1. baskı, s. 139–168). Nobel Yayıncılık.
- Eyüp, B. (2020b). Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri: Bir içerik analizi (2000-2019). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 21, 536–558. <https://doi.org/10.29000/rumelide.843489>
- Güneş, F. (2014). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. PegemA Yayıncılık.
- Kaplan, K. (2019). Genel hatlarıyla iletişim ve dil-iletişim ilişkisi. G. Aytaş & K. Kaplan (Ed.), *Türkçe eğitimi ve iletişim içinde* (1. baskı, s. 1–28). Akçağ Yayınları.
- Karagöz, B., & Şeref, İ. (2021). Türkçe eğitimi doktora tezlerine bütünsel bir yaklaşım (1995-2020). *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 46, 43–68.
- Kemiksiz, Ö. (2023). Türkçe öğretiminde tutum: Lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 11, 752–774. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1276184>
- Maden, S. (2021). Türkçe ders kitapları ile ilgili lisansüstü tezlerin eğilimleri: Bir içerik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 30–45.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (3. baskı). Sage Publication.
- Önal, A., & Maden, S. (2021). Türkçe eğitimi ile ilgili 2015-2019 yılları arası lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 929–941.
- Özçakmak, H. (2017). Türkçe eğitimi lisansüstü araştırmalarında yeni yönelimler (2011-2015). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1607–1618.
- Özdemir, S. (2018). Okumaya ilişkin lisansüstü araştırmaların eğilimleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1161–1178. <https://doi.org/10.16916/aded.455560>
- Şentürk, C., & Yazar, İ. (2021). Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların analizi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 10(4), 258–276.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri* (7. baskı). Anı Yayıncılık.
- Temizkan, M. (2021). Türkçe ders kitaplarına yönelik lisansüstü çalışmalar üzerine bir değerlendirme. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 9(2), 147–162. <https://doi.org/10.35233/oyea.1011359>
- Varişoğlu, B., Şahin, A., & Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(3), 1767–1781. <https://doi.org/10.12738/estp.2013.3.1609>
- Yapıcı, M. (2004). İlköğretim dilbilgisi konularının çocuğun bilişsel düzeyine uygunluğu. *İlköğretim Online*, 3(2), 35-41.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

In the process of teaching Turkish as the mother tongue, the general principles of native language education and instruction apply. The primary goal of Turkish language education is to enable individuals to use the language accurately, fluently, and effectively; to support its development and dissemination; and to ensure its transmission to future generations (Güneş, 2014). The ability to use Turkish—which begins to develop in the womb—is cultivated more systematically in schools. During the first five years of primary education, children are expected to acquire the most fundamental language skills: effective speaking, reading, writing, and listening (Yapıcı, 2004). The effective and appropriate use of these skills is directly related to the effective use of language itself.

Scientific studies in this field have become increasingly important for ensuring that students reach the desired proficiency levels in Turkish and for identifying and addressing deficiencies in state language policies. Theses written in Turkish language education provide extensive insights ranging from the theoretical foundations of instruction to practical classroom applications, making significant contributions to the discipline. Findings from these theses not only guide the development of educational policies and instructional practices but also demonstrate that Turkish language education is dynamic and continually evolving. Therefore, being aware of the topics addressed in these theses helps guide researchers and ensures that future studies make valuable contributions. Examining recent research trends and presenting them systematically will strengthen the relevant literature.

Previous studies have examined research trends in Turkish education between 2000–2011 (Varışoğlu et al., 2013), 2011–2015 (Özçakmak, 2017), 2015–2019 (Önal & Maden, 2021), 2010–2020 (Şentürk & Yazar, 2021), and doctoral theses from 1995–2020 (Karagöz & Şeref, 2021). However, no study has examined research trends in postgraduate theses written between 2020 and 2024. Therefore, the aim of this study is to analyze master's and doctoral theses in the field of Turkish language education produced during this period.

Method

This study employed document analysis, a qualitative research method, to examine postgraduate theses in Turkish language education between 2020 and 2024. Data were obtained from the National Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖK) by searching the term “*Türkçe eğitimi*” (Turkish education) in “All Fields” and restricting the years to 2020–2024. The search yielded 2,862 records. Each thesis was examined individually, and unrelated ones were excluded. The final dataset consisted of 781 postgraduate theses: 596 master's and 185 doctoral. Content analysis was used to analyze the data.

Result and Discussion

The analysis revealed several notable findings.

First, postgraduate research in Turkish language education was conducted across 54 universities. Gazi University had the highest number of theses overall and led in doctoral dissertations, while Yıldız Technical University produced the most master's theses.

Second, qualitative research methods were the most frequently employed, while mixed methods were the least common. Qualitative approaches dominated master's theses, whereas mixed

methods were used more often in doctoral research. This suggests that doctoral work tends to combine qualitative and quantitative approaches, while master's research remains largely qualitative.

Third, the most common study groups were students, followed by texts for children, textbooks, teachers, pre-service teachers, and literary works. Student-focused theses often used quantitative methods, while those analyzing textbooks, children's literature, or literary works primarily applied qualitative designs.

Fourth, content analysis was the most frequently used data analysis method. Many theses also combined techniques such as quantitative statistical analysis, descriptive analysis, or thematic analysis. This indicates a dominance of qualitative approaches, though multi-method analyses were also common.

Fifth, the most frequently researched area was general Turkish language education, while teaching Turkish to Turkic-origin individuals received the least attention. Master's theses peaked in 2022, while doctoral research followed a less consistent annual trend. For example, doctoral theses on Turkish education were most common in 2020, those on teaching Turkish as a foreign language peaked in 2021, theses on teaching Turkish to children abroad were most frequent in 2020 and 2023, and those on teaching Turkish to Turkic-origin groups appeared in 2024.

Sixth, the most frequently studied themes were teaching methods-techniques-strategies, followed by vocabulary instruction, values education, reading, writing, speaking, grammar, children's literature, instructional activities, and texts. Vocabulary was the main focus in 2020; methods-techniques-strategies dominated in 2021 and 2022; both vocabulary and methods-techniques-strategies were central in 2023; and in 2024, methods-techniques-strategies and reading instruction were most prominent. This indicates that Turkish education research between 2020–2024 primarily focused on instructional methods and vocabulary, with a growing emphasis on reading instruction in recent years.

Finally, a relationship was found between research design and research topics. Theses using qualitative methods most frequently focused on vocabulary instruction, those using quantitative methods emphasized reading education, and those employing mixed methods concentrated on teaching methods-techniques-strategies. This suggests that vocabulary studies typically favor qualitative approaches, reading instruction research often uses experimental designs (e.g., pre-test/post-test with control groups), and research on instructional strategies tends to adopt mixed methods.

The extended abstract is proofread by a native English speaker and approved by the editorial board.